

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY-4101-12-03/2012
P/12/113

Bydgoszcz, dnia lipca 2012 r.

Pani

Bogumiła Mikołajczak

Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Lekarz

Weterynarii

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy przeprowadziła w Wojewódzkim Inspektoracie Weterynarii w Bydgoszczy, zwanym dalej „WIW”, kontrolę w zakresie realizacji programów zwalczania salmonelli w stadach kur.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym 15 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosowanie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia kontrolowaną działalność.

1. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2007-2011 w ramach realizacji krajowych programów zwalczania salmonelli w stadach kur (zwanym dalej „Programami”) objętych było 629 stad kur hodowlanych i 269 stad towarowych kur niosek. Nie wnosi się uwag do rzetelności sporządzanych w WIW rocznych sprawozdań finansowych z realizacji programów. Łączne koszty ich realizacji (w latach 2007 - 2011) dla hodowlanych stad kur wyniosły 5.947,5 tys. zł i w poszczególnych latach wyniosły od 513,3 tys. zł w 2007 r. do 2.438,7 tys. zł w 2011 r. Największą pozycją kosztów były „odszkodowania za drób i jaja”, które w latach objętych kontrolą wyniosły od 92 do 97 % łącznych kosztów programu. Koszty realizacji programu (w latach 2008 - 2011) dla stad towarowych kur niosek wyniosły 2.133,4 tys. zł i w poszczególnych latach realizacji programów wyniosły od 97,4 tys. zł w 2008 r. do 1.715 tys. zł w 2011 r. Największą pozycją kosztów były „odszkodowania za drób i jaja”, które wyniosły od 73 do 91 % kosztów programu.

¹ Dz. U. z 2012, poz 82 ze zm.

2. W latach 2007-2011 odsetek dorosłych stad hodowlanych kur z dodatnim wynikiem w województwie kujawsko-pomorskim kształtował się na poziomie od 2,11% do 12,35%, tj. przekraczał zakładany cel wspólnotowy² w wysokości od 1,11% do 11,35%³. W latach 2008-2011 odsetek dorosłych stad towarowych niosek z dodatnim wynikiem w województwie kujawsko-pomorskim kształtował się na poziomie od 2,60% do 21,28%, tj. przekraczał zakładany cel unijny⁴ od 0,60% do 19,28%⁵.

W kontrolowanym okresie dodatni wynik badania na obecność pałeczek *Salmonella* wykryto w 35 stadach kur hodowlanych (5 serotypów) oraz 18 stadach towarowych niosek (2 serotypy). Z tego zlikwidowano 33 stada kur hodowlanych i 17 stad kur niosek. Dwa stada kur hodowlanych nie podlegały nakazowi likwidacji przez organ Inspekcji Weterynaryjnej (IW), ponieważ zakażenia stad wystąpiły przed okresem obowiązywania rozporządzenia wprowadzającego krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli*. Jedno stado kur niosek zostało zlikwidowane przez hodowcę bez wypłaty odszkodowania i nakazu likwidacji przez organy IW.

W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2007 -2012 (do 30 kwietnia) odnotowano ogółem 3.158 przypadków zatruc pokarmowych salmonellozą, z czego najczęstszym nośnikiem zatruc były potrawy z jaj oraz z dodatkiem surowych jaj kurzych.

3. Na podstawie danych uzyskanych z Izby Skarbowej w Bydgoszczy⁶, stwierdzono funkcjonowanie 14 producentów, którzy deklarowali produkcję w zakresie utrzymywania kur niosek w celu umieszczania na rynku jaj konsumpcyjnych, a nie byli ujęci w odpowiednich rejestrach Powiatowych Lekarzy Weterynarii (PLW). Było to niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁷, które stanowi, że w przypadku utrzymywania ferm kur niosek w ilości od 50 do 350 sztuk, fermy takie nie kwalifikują się do objęcia Programami, powinny one jednak zgłosić do właściwych PLW zamiar prowadzenia produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej. U 5 z tych producentów właściwi PLW do dnia zakończenia kontroli NIK przeprowadzili odpowiednie badania⁸, które wykazały utrzymywanie stad kur poniżej 350 szt. Wszczęto odpowiednie postępowania administracyjne. Pozostali Powiatowi Lekarze Weterynarii⁹ wszczęli odpowiednie postępowania wyjaśniające, które do dnia zakończenia kontroli NIK były w toku.

² określony w Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażające rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2160/2003

³ Odsetek dorosłych stad kur hodowlanych z dodatnim wynikiem badania wynosił odpowiednio: w 2007 r. – 6,06%, w 2008 r. – 12,35%, w 2009 r. – 2,11%, w 2010 r. – 6,73%, w 2011 r. – 6,86%.

⁴ Określony w Rozporządzenia Komisji (UE) nr 517/2011 z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do unijnego celu ograniczenia częstości występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach kur niosek gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 i rozporządzenie Komisji (UE) nr 200/2010

⁵ Odsetek dorosłych stad towarowych niosek z dodatnim wynikiem badania wynosił odpowiednio: w 2008 r. – 21,28%, w 2009 r. – 5,08%, w 2010 r. – 2,60%, w 2011 r. – 3,08%.

⁶ na temat liczby ferm hodowlanych, stad towarowych kur niosek, zakładów wylęgu drobiu (jako działów specjalnych produkcji rolnej) oraz zakładów odchowu drobiu kur, w odniesieniu do których producenci składali do urzędów skarbowych roczne deklaracje podatkowe o zamierzonej wielkości produkcji

⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. z 2007 r. Nr 5, poz. 38).

⁸ PLW w Nakle nad Notecią 4 kontrole, PLW w Radziejowie 1 kontrolę.

⁹ w Brodnicy Bydgoszczy, Gołubiu – Dobrzyniu, Inowrocławiu, Mogilnie, Nakle, Radziejowie, Sępólnie Krajeńskim, Świeciu, Tucholi

4. Pozytywnie ocenia się realizację przez WIW planów obowiązkowej kontroli pasz oraz badań urzędowych w ramach krajowych programów. W latach 2007 – 2012 (do 30 maja) w Zakładzie Higieny Weterynaryjnej (ZHW) w Bydgoszczy wystąpiło 12 przypadków niezgodności w przyjmowanych próbkach oraz 10 przypadków odstępstw od kryteriów przyjmowania próbek do laboratorium. W ww. przypadkach klienci i odpowiedni PLW byli informowani o niewłaściwym pobraniu lub oznakowaniu próbek. W laboratorium ZHW wykonywano badania w kierunku różnicowania szczepów szczepionkowych Salmonella od szczepów terenowych. W ww. zakresie w okresie objętym kontrolą zostały przeszkolone 4 osoby. Analiza 10 losowo wybranych sprawozdań z badań w których wykryto pałeczki Salmonelli wykazała, że informacja o wynikach dodatnich z badania została przekazywana do odpowiedniego Powiatowego Inspektoratu Weterynarii (PIW) w tym samym dniu, w którym zakończono badanie i sporządzono sprawozdanie. W każdej karcie przebiegu badania zamieszczono ocenę efektu hamującego.

5. WIW prawidłowo przeprowadzał kontrole (planowe, doraźne i sprawdzające) zadań realizowanych przez PLW związanych z realizacją programów zwalczania wybranych serotypów Salmonelli, wydając zalecenia pokontrolne oraz sprawdzając ich wykonanie. Nieprawidłowości na jakie wskazywał WIW w swoich kontrolach polegały m.in. na nieprawidłowym i nieterminowym przeprowadzaniu badań właścicielskich, nie przeprowadzaniu poszczególnych badań urzędowych, niezawieraniu w decyzjach administracyjnych dotyczących stada zakażonego wszystkich niezbędnych środków jakie należy zastosować w celu skutecznej likwidacji ogniska choroby, niezawieraniu w dokumentacji z likwidacji stad kompletu dokumentów na podstawie których dokonano wyceny wartości rynkowej zwierząt i jaj.

NIK nie wnosi uwag do postępowania WIW jako organu wyższej instancji w przypadkach złożonych odwołań od decyzji wydanych przez PLW. W związku z realizacją krajowych programów zwalczania wybranych serotypów Salmonelli w latach 2007 – 2012 (10 maja) do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii wpłynęło 9 odwołań od decyzji wydanych przez Powiatowych Lekarzy Weterynarii oraz 3 skargi od decyzji Kujawsko-Pomorskiego WLW utrzymujących w mocy decyzje wydane przez PLW skierowane do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA) w Bydgoszczy, z czego: w 3 przypadkach PLW uchylił swoją decyzję, w 4 przypadkach WLW utrzymał w mocy decyzje PLW, w 2 przypadkach WLW w części zmienił decyzje PLW utrzymując w mocy pozostałą część, w 2 przypadkach WSA oddalił skargi od decyzji WLW i w 1 przypadku sprawa pozostaje w toku postępowania.

6. NIK nie wnosi uwag do terminowości przekazywania do Głównego Lekarza Weterynarii informacji o stwierdzeniu chorób zakaźnych podlegających rejestracji i informacji o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych sporządzanych przez Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii. Wszystkie objęte kontrolą informacje zostały przekazane w terminach określonych w § 3 ust. 3

Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁰. NIK zwraca jednak uwagę, iż w trzech przypadkach WIW otrzymywał ww. informacje od powiatowych lekarzy weterynarii po terminie, o którym mowa w § 3 ust. 2 ww. Rozporządzenia. Opóźnienia w tym zakresie wyniosły od 1 do 2 dni.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

1. Podjęcie działań mających na celu skontrolowanie producentów, którzy deklarowali w urzędach skarbowych produkcję, a nie zgłosili jej do właściwych Powiatowych Lekarzy Weterynarii oraz poinformowanie Delegatury NIK w Bydgoszczy o wynikach tych kontroli.
2. Podjęcie działań mających na celu dotrzymanie terminów składania przez PLW miesięcznych informacji o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust.1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242 poz. 2045).